

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ที่สัมพันธ์คาโนนิคัลระหว่าง พ.ศ. 2538-2540 และนำวิธีวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ที่สัมพันธ์คาโนนิคัลไปประยุกต์ใช้กับข้อมูลจริง โดยทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ของพนักงานการประปานครหลวง ซึ่งการวิจัยในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปของพนักงาน และเหตุผลของการไม่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด

ในการศึกษาพัฒนาการของการวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ที่สัมพันธ์คาโนนิคัล ผู้วิจัยศึกษาจากวารสารต่างประเทศที่สามารถค้นคว้าได้ในประเทศไทย โดยศึกษาจากบทความที่ตีพิมพ์ในระหว่างพ.ศ. 2538-2540 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

คริจเนน และคณะ (Wim P. Krijnen และคณะ) (1996) ได้ศึกษาเรื่องตัวประมาณคะแนนปัจจัยเชิงเส้นที่ดีที่สุด โดยสร้างคลาส 3 คลาส คือ คลาสของตัวประมาณเชิงเส้น ตัวประมาณเชิงเส้นที่ไม่เอนเอียงแบบมีเงื่อนไข ตัวประมาณเชิงเส้นแบบ Correlationally Preserving ผลการศึกษาพบว่าคลาสของตัวประมาณเชิงเส้นที่ไม่เอนเอียงแบบมีเงื่อนไข มีตัวประมาณคะแนนปัจจัยเชิงเส้นที่ดีที่สุด ในขณะที่คลาสของตัวประมาณเชิงเส้นแบบ Correlationally Preserving ไม่มีตัวประมาณคะแนนปัจจัยเชิงเส้นที่ดีที่สุด

นิวเอนชเวนเดอร์ และฟลูรี (Neuenschwander, B.E. และ Flury B.D.) (1995) ได้เสนอการศึกษาการวิเคราะห์ที่สัมพันธ์คาโนนิคัล สำหรับตัวแปร k กลุ่ม ภายใต้ข้อสมมติว่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรคาโนนิคัลทั้ง k ตัวมีค่าเดียวกัน และจำนวนตัวแปรทั้ง k กลุ่มมีค่าเท่ากัน รวมทั้งยังได้เสนอวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรคาโนนิคัล และเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรคาโนนิคัล โดยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคัลต่อไป ผลสรุปที่สำคัญประการหนึ่งคือ การศึกษาภายใต้ข้อสมมติดังกล่าว จะให้ผลการวิเคราะห์ที่ง่ายต่อการอธิบายความในกรณีที่ วัดค่าตัวแปรในแต่ละกลุ่มในลักษณะหรือหน่วยเดียวกัน

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดของพนักงานการประปานครหลวงนั้น ผู้วิจัยศึกษาจากพนักงานระดับ 1-8 ที่มีอายุ 50-59 ปี ในปีพ.ศ. 2541 จำนวน 339 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธี การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพวก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนแรก เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของพนักงาน ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานต่อเหตุผลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความ

คิดเห็นของพนักงานต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ส่วนที่ 5
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพนักงานในการปรับปรุงโครงการฯ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
สถานภาพทั่วไปของพนักงานและเหตุผลของการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ

2. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล สำหรับตัวแปร 3 กลุ่ม ของนิวเอินชเวน-
เดอร์และฟลูรี (1995) กรณีศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปของพนักงาน เหตุผล
ด้านสวัสดิการ และเหตุผลด้านสภาพจิตใจของการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ โดยศึกษา
กรณีที่ตัวแปรในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 2 ตัวแปร

และ 3. การวิเคราะห์ปัจจัย สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการฯ
โดยใช้วิธีการสกัดปัจจัย 3 วิธี คือ วิธีองค์ประกอบหลัก วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบ-
เจนเนอรัลไลซ์ และวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด และหมุนแกนโดยวิธีวาริเมกซ์

สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

พนักงานจำนวน 339 คน มีผู้ที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ 149 คน ไม่เข้าร่วม
โครงการฯ 117 คน และไม่แน่ใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 73 คน เมื่อพิจารณาพนักงาน
ตามกลุ่มการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า พนักงานกลุ่มที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ เห็น
ด้วยต่อเหตุผลต่าง ๆ ในการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ มาก สำหรับเหตุผลที่พนักงานเห็น
ด้วยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ รู้สึกว่าทำงานในหน่วยงานที่มีความมั่นคง มีความรักในงานที่ทำ
และมีความรู้ความสามารถในการทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อ กปน. ต่อไปได้ และจากการศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปของพนักงานและเหตุผลของการตัดสินใจไม่เข้าร่วม
โครงการฯ พบว่า พนักงานที่มีการศึกษาไม่สูงนัก ดำรงตำแหน่งระดับล่าง และมีอัตราเงินเดือน
ค่อนข้างต่ำ จะเป็นผู้ที่มีการะหน้าที่รับผิดชอบน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพนักงานในระดับผู้บริหาร
และมีแนวโน้มที่จะไม่เครียดกับการทำงาน ประกอบกับทำงานใน กปน. มาเป็นระยะเวลาช้านาน
ย่อมมีความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน จึงรู้สึกเหงาหากออกจากงานไปแล้วต้องอยู่บ้านเฉย ๆ นอก
จากนี้ พนักงานในกลุ่มดังกล่าวยังพิจารณาเหตุผลด้านบำเหน็จบำนาญ สิทธิในการเบิกค่ารักษา
พยาบาล และการมีภาระครอบครัวที่ต้องดูแล เป็นเหตุผลสำคัญที่จะไม่เข้าร่วมโครงการฯ

สำหรับกรณีศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปของพนักงาน เหตุผลด้าน
สวัสดิการ และเหตุผลด้านสภาพจิตใจของการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ สรุปได้ 2 ลักษณะ
คือ ลักษณะแรก พนักงานที่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากนักและดำรงตำแหน่งระดับล่าง มีแนว
โน้มที่จะไม่มีความเครียดในการทำงาน ไม่ต้องการอยู่บ้านเฉย ๆ โดยไม่มีอะไรทำ จึงเป็นเหตุให้ไม่
เข้าร่วมโครงการฯ นอกจากนี้พนักงานในกลุ่มนี้ยังเห็นความสำคัญของสวัสดิการที่จะได้รับ ซึ่งอาจ
เกิดจาก พนักงานมีความคิดว่าหากเข้าร่วมโครงการฯ ในขณะที่จะทำให้ได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ
น้อยกว่าที่จะเกษียณอายุเมื่ออายุ 60 ปี และจะขาดสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาล ซึ่งจะได้ว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรดังกล่าว มีลักษณะคล้ายคลึงกับผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม ลักษณะที่สอง พนักงานที่ดำรงตำแหน่งระดับล่างและระดับการศึกษาสูง

มีแนวโน้มที่จะไม่มีเครียดกับการทำงาน และจะไม่รู้สึกเหงาหากออกจากงานแล้วต้องอยู่บ้านเฉย ๆ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลด้านสวัสดิการและเหตุผลด้านสภาพจิตใจ พบว่า พนักงานที่มีแนวโน้มที่จะไม่มีความเครียดในการทำงาน และไม่รู้สึกเหงาเมื่อออกจากงานแล้วต้องอยู่บ้านเฉย ๆ จะมีความคิดว่า หากเข้าร่วมโครงการฯ ในขณะนี้จะขาดสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาล และคิดว่าการได้รับเงินบำเหน็จบำนาญน้อยกว่าที่จะเกษียณอายุเมื่ออายุ 60 ปี ไม่ใช่เหตุผลสำคัญในการไม่เข้าร่วมโครงการฯ

เมื่อพิจารณากลุ่มพนักงานที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ และผู้ที่ยังไม่แน่ใจว่าจะเข้าร่วมโครงการฯ หรือไม่ พบว่า พนักงานกลุ่มนี้พิจารณาความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่พนักงานให้ความสำคัญมากต่อการเข้าร่วมโครงการฯ ได้แก่ การได้รับสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลหลังจากเข้าร่วมโครงการ การได้รับผลตอบแทนเป็นเงินก้อน และระยะเวลาการทำงานนานพอสมควร ตามลำดับ และปัจจัยที่พนักงานให้ความสำคัญน้อย ได้แก่ ความต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่มีเงินเดือนสูงกว่า การโน้มน้าวจากผู้บังคับบัญชา และการมีภาระที่ต้องเลี้ยงดูบุตรหลานที่บ้าน อาจเนื่องมาจากพนักงานในกลุ่มนี้มีอายุค่อนข้างมาก และส่วนใหญ่เป็นพนักงานระดับล่าง จึงคิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่มีเงินเดือนสูงกว่า และลูกหลานอาจจะอยู่ในวัยที่สามารถดูแลตนเองได้แล้ว จึงไม่มีภาระที่จะต้องดูแล นอกจากนี้พนักงานอาจจะคิดว่า การเข้าร่วมโครงการฯ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของตนเองมากกว่าที่จะเกิดจากการโน้มน้าวของผู้บังคับบัญชา

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการฯ โดยใช้วิธีการสกัดปัจจัย 3 วิธี คือ วิธีองค์ประกอบหลัก วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบเจนเนอรัลไลซ์ และวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด แต่ละวิธีสามารถสกัดปัจจัยได้ 10 ปัจจัย ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยปัจจัยที่สกัดได้จากวิธีองค์ประกอบหลัก สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมของข้อมูลทั้งหมดได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.7 ซึ่งสูงกว่าการสกัดปัจจัยโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบเจนเนอรัลไลซ์ และวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด มาก ดังนั้นจึงพิจารณาปัจจัยจากการสกัดปัจจัยโดยวิธีองค์ประกอบหลัก จะได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ของพนักงานการประปานครหลวง ได้แก่

1. ปัญหาในการทำงาน ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัว คือ สุขภาพร่างกายและจิตใจไม่แข็งแรง ความสามารถในการทำงานลดลง ความเบื่อหน่ายในการทำงาน ลักษณะงานมีความเสี่ยงต่อชีวิตและสุขภาพ ปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา ปัญหาในการทำงานร่วมเพื่อนร่วมงาน ปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา และการไม่ได้รับการนับถือตามอาวุโสจากเพื่อนร่วมงานที่มีอายุน้อยกว่า

2. ความต้องการทำงานในหน่วยงานที่มีความมั่นคงและสะดวกสบายในการเดินทาง ประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัว คือ ระยะเวลาในการทำงานที่เหลือจนกระทั่งอายุ 60 ปี มีโอกาสเลื่อนตำแหน่งน้อยมาก ต้องการทำงานในหน่วยงานที่มีความมั่นคงมากกว่า ต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่มีเงินเดือนสูงกว่า สภาพแวดล้อมหน่วยงานภายนอกไม่จูงใจให้ทำงาน การเดินทางระหว่างที่พักอาศัยและที่ทำงานเป็นไปด้วยความลำบาก

3. ลักษณะตำแหน่ง ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว คือ ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด และอัตราเงินเดือน

4. ผลประโยชน์ตอบแทน ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว คือ ความต้องการผลตอบแทนเป็นเงินก้อน ยังคงได้รับสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลเฉพาะของตนเองจนกระทั่งอายุ 60 ปี และยังคงได้รับสิทธิในการเบิกค่าเล่าเรียนบุตรได้จนกระทั่งอายุ 60 ปี

5. การโน้มน้าวจากผู้อื่น ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว คือ ได้รับการชักชวนจากเพื่อน ผู้บังคับบัญชาโน้มน้าวให้เข้าร่วมโครงการ และมีภาระต้องเลี้ยงดูบุตรหลานที่บ้าน

6. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว คือ ระดับอายุอยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าร่วมโครงการได้ และระยะเวลาการทำงานในหน่วยงานนานพอสมควร

7. ความต้องการพักผ่อน ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว คือ ต้องการเวลาว่างเพื่อทำงานอดิเรก และต้องการพักผ่อนอยู่กับบ้าน

8. สถานภาพครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว คือ จำนวนบุตรที่มี สถานภาพสมรส และเพศ

9. อายุและระยะเวลาการทำงาน ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว คือ อายุและระยะเวลาการทำงาน

10. สายงาน ประกอบด้วยตัวแปรเพียงตัวเดียว คือ สายงาน

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่พนักงานให้ความสำคัญในการพิจารณาเข้าร่วมโครงการฯ ได้แก่ การได้รับสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลภายหลังจากเข้าร่วมโครงการ การได้รับผลตอบแทนเป็นเงินก้อน ซึ่งตรงกับเหตุผลที่พนักงานใช้พิจารณาที่จะไม่เข้าร่วมโครงการฯ แสดงว่า พนักงานเห็นความสำคัญของการได้รับสิทธิหรือสวัสดิการด้านตัวเงินมาก ดังนั้น หากกปน. มีสวัสดิการในการเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการ ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้พนักงานเข้าร่วมโครงการฯ มากขึ้น ในทางตรงกันข้าม หาก กปน. ไม่สามารถจัดให้มีสวัสดิการในส่วนนี้ได้ หรือให้ค่าตอบแทนน้อย พนักงานก็จะยังคงทำงานในหน่วยงานต่อไป เว้นแต่จะมีเหตุหรือปัจจัยอื่นให้ลาออกเสียก่อน

นอกจากนี้ปัจจัยอื่นๆ ที่พนักงานอาจพิจารณาในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ได้แก่

- ค่าตอบแทนที่ได้รับเมื่อเข้าร่วมโครงการฯ ควรจะมากกว่าค่าตอบแทนที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลัง

- การพิจารณาบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าร่วมโครงการฯ ควรพิจารณาการประเมินผลการทำงานของพนักงานจากเพื่อนร่วมงานของพนักงาน ประกอบกับการพิจารณาการประเมินผลการทำงานจากผู้บังคับบัญชาด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยและวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล ก่อนปีพ.ศ. 2538 เพื่อจะได้ทราบถึงพัฒนาการของวิธีการดังกล่าวชัดเจนขึ้น

2. ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทั่วไปของพนักงาน เหตุผลด้านสวัสดิการ และเหตุผลด้านสภาพจิตใจของการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ ควรเพิ่มตัวแปรในการวิเคราะห์ในแต่ละกลุ่ม เพื่อความชัดเจนในการอธิบายความสัมพันธ์มากขึ้น นอกจากนี้ อาจวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร ในกรณีกลุ่มตัวแปรมากกว่า 3 กลุ่ม (หากสามารถจัดกลุ่มตัวแปรในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้มากกว่า 3 กลุ่ม) ได้ โดยใช้วิธีของนิวเอนชเวนเดอร์และพลูรี (1995)

3. จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการฯ มีปัจจัยหนึ่งที่มีตัวแปรเพียงตัวเดียว คือ ปัจจัยสายงาน ซึ่งควรที่จะเพิ่มข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับสายงาน ได้แก่ นโยบายการทำงานในสายงานที่พนักงานปฏิบัติงานอยู่ ความคล่องตัวในการทำงาน โอกาสเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การอธิบายความแปรปรวนรวมของข้อมูลเพิ่มมากขึ้น และเพื่อความชัดเจนในการอธิบายความหมายของปัจจัย

4. ควรทำการศึกษาในกลุ่มพนักงานทั่วไป โดยไม่จำกัดอายุ เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ และเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ได้มากขึ้น

5. กปน. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะเกิดแก่ส่วนรวมของโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสน อันอาจเป็นสาเหตุของการขาดกำลังใจในการทำงาน